

Dünyayı değiştiren kadın koleksiyonerler

New York'taki sergide söz kadın koleksiyonerlerin... Southampton Sanat Merkezi'ndeki sergide Türkiye'den bir isim var: SAHA'nın kurucusu Füsun Eczacıbaşı!

GİLA BENMAYOR ▶ S12-13

Kadın Koleksiyonerler sanat dünyasını nasıl şekillendiriyor?

New York'taki sergide söz kadın koleksiyonerlerin... Southampton Sanat Merkezi'ndeki sergide Türkiye'den de bir isim var: SAHA'nın kurucusu Füsun Eczacıbaşı!

Christine Strassfeld, Executive Director, SAC, Füsun Eczacıbaşı, Kate Fowle, Curator, Kelli Fawcett, Curator, Füsun Eczacıbaşı, Nancy Hoag, Curator, Christine Mack, Müdürcü

NASIL BİR SANAT?

GİLA BENMAYOR

Değişimin Aracıları: Sanat dünyasını şekillendiren kadın koleksiyonerler...

Geçtiğimiz günlerde New York'ta Southampton Sanat Merkezi'nde açılan serginin teması böyle.

Sanat Merkezi'nin 10. yıldönümü için düzenlenen sergi 14 kadın koleksiyonere ait eserlerden oluşuyor. Koleksiyonlarındaki eserleri sergide yer alan ünlü kadın koleksiyonerler arasında, SAHA platformunun kurucusu Füsun Eczacıbaşı var.

Zaten New York'ta projekte kadın koleksiyonerlere çeviren sergiden haberdar olmamı ve serginin küratörlerinden Kate Fowle ile bağlantı kurmamı sağlayan Eczacıbaşı.

Mail üzerinden yazıştığımız Kate Fowle'a serginin temasını sordum: "Sizce kadın koleksi-

yonerlerin sanat dünyasını nasıl şekillendiriyor".

New York'ta MoMA PS1, Moskova'da Rus milyarder Abramoviç'in kurduğu Garaj Çağdaş Sanat Müzesi'nin küratörlüğünü yapmış olan, halen Hauser&Wirth galerisinin küratörü olan Kate Fowle'un soruya cevabı şöyle: "Çok sayıda kadın koleksiyoner, günümüz dünyasını değişik ve taze bir bakış açısıyla yorumlayan sanatçıları çeşitli yollarla destekliyorlar. Doğrusunu söylemek gerekirse koleksiyonları bu çağın sadece görünen kısmı. Zira zamanlarını ve kaynaklarını busanatçılara alt yapı sağlayan kurumları desteklemek için harcıyorlar."

ANDY WARHOL'ÜN SÜPER STARI

Sanat dünyasına yeni soluk getiren sanatçıların arkasındaki kadın koleksiyonerler arasında kimler var?

Füsun Eczacıbaşı, MoMA'nın fahri başkanı Agnes Gund, bir zamanlar Andy Warhol'un süper starı ve Fabrika'sının üyesi olan Jane Holzer,

Aynı zamanda Andy Warhol'un ilham perilerinden biri olan Jane Holzer, önemli bir koleksiyoner... Warhol, Holzer'i böyle ölümsüzleştirmiş

ABD'nin önde gelen sanat kurumlarının mütevelli heyetlerinde ve bir dönem Başkan Obama'nın Sanat ve Beşeri Bilimler Komisyonu'nda yer alan Pamela Joynor, New Museum'un mütevelli heyetinde olan Hırvat asıllı Neda Young, önemli bir

sanatçı olduğu kadar iyi bir koleksiyoner olan Mickalene Thomas gibi isimler.

Türkiye'den Füsun Eczacıbaşı'nın sanatta değişimi tetikleyen bu kadın koleksiyonerleri arasında gösterilmesi gurur verici. Tate Danışma

Kurulu, Uluslararası Konseyi, Art Basel Küresel Destekçiler Konseyi, New Museum müteveli heyetinde yer alan Füsün Eczacıbaşı bir bakıma uluslararası sanat ağının önemli bir halkası.

Eczacıbaşı'na göre, sergiye davet edilmesinin en büyük nedeni SAHA veyarattığı fark.

Yani buzdağının görünmeyen kısmı.

Eczacıbaşı'nın eserleriyle sergiye katıldığı sanatçılar şöyle: İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi öğretim görevlisi ressam Ramazan Bayrakoğlu, Angela Su, Robert Longo, Agnieszka Kurant.

Güzel habere gelirse, Amerikalı bir koleksiyoner Ramazan Bayrakoğlu'nun eseriyle ilgilenip, sanatçıyla temas kurmak istemiş.

KADIN KOLEKSİYONER FARKI NEDİR?

New York'tan yeni dönen Füsün Eczacıbaşı'na, küratör Kate Fowle'a yönettiğim ancak doyurucu bir cevap alamadığım soruyu soruyorum: "Kadın koleksiyonerin farkı nedir".

"Kadın doğası gereği daha detaycı, daha kapsayıcıdır. Sanat eseri alımında bu yanı ortaya çıkar. Kadın sanat eserine daha duygusal, akhyla ala kalbiyle de yaklaşıyor. Sanatta filantropi (hayrseverlik) eğilimi erkek koleksiyonere göre daha fazla. Kâr amacı gütmeyen, kamu ile sanatı buluşturarak toplumu dönüştürmeyi hedefleyen kurumların yönetim kurulları kadın ağırlıklı" diyor Eczacıbaşı.

"Sanat profesyonelleri büyük paralar kazanmaz. Çünkü bu iş tutkuyla yapılır. Müze direktörü, küratör gibi meslekleri baktığınızda kadın ağırlıklı" diyor ekliyor.

Sanatta filantropiye verdiği örnekler arasında yukarıda adını verdiğim Agnes Gund güzel bir örnek. Eczacıbaşı'na göre, New York sanat yaşamının vazgeçilmez ismi Agnes Gund, koleksiyonundaki ünlü ressam Roy Lichtenstein'a ait 'Masterpiece' adındaki eseri 165 milyon dolara satarak, parayı Kriminal Adalet Reformu Fonu'na yatırmış.

Fonun amacı, tıka basa dolu olan Amerikan cezaevlerindeki

insan sayısını güvenli bir şekilde azaltmak ve mahkumlara eğitim olanakları sağlamak.

Bu arada kadın-erkek koleksiyoner farkını sordüğüm galerici bir dostuma göre, kâr amacıyla eser satın almak, yani tüccar mantığıyla hareket etmek eğilimi erkeklerde daha fazla.

SAHA'NIN MİSYONU

Füsün Eczacıbaşı'nın otuz yakın destekçisiyle 2011 yılında kurduğu SAHA Derneği'nin misyonunu şöyle tarif etmek mümkün:

Türkiye'de görsel sanatlar alanında çalışan sanatçı, küratör, sanat yazarlarının üretim ve gelişim ortamlarını desteklemek, uluslararası sanat kurumları ve sanatağlarıyla ilişkilerini arttırmalarını sağlamak.

SAHA şimdiye kadar 550 sanatçı, küratör ve sanat yazarının projelerini 200 kadar kâr amacı gütmeyen kurumu yani müze, bienal, sanat merkezleriyle buluşturdu.

Ordu'da Fata Morgana Sergisi'ne hayran olduğum sanatçı Aydın Alper SAHA'nın destek

lediği bir sanatçı örneğin. Birdiğer örnek Kosova'daki Autostrada Bienali'nin eş küratörü Övül Durmuşoğlu.

Füsün Eczacıbaşı "SAHA olarak etik kuralımız sanatçıya bire bir destek olmak değil. Kurumlar talep ettikleri zaman biz varız" diyor.

2024 Venedik Sanat Bienali'nin Brezilyalı küratörü Adriano Pedrosa ana sergi için Türkiye'den seçeceği isim için SAHA'dan destek istemiş.

13. İstanbul Bienali'nin de küratörü olan Pedrosa iki gün boyunca İstanbul'da sanatçı atölyelerini gezmiş.

Anadolu şehirlerindeki "sanatçı inisiyatiflerini" destekleyen SAHA, geçen ay deprem bölgelerinden genç sanatçı ve küratörleri birlikte çalışmaları için Nesin Sanat Köyü'nde bir araya getirmişti.

Yaz aylarında Avrupa'nın çeşitli sanat kurumlarında işleri olan Türk sanatçıları destekleyen SAHA 23 Eylül ile 5 Kasım tarihlerinde düzenlenecek Tokyo Bienali'ne katılacak Büşra Tunç ile Kerem Ozan Bayraktar'a destek sağlıyor.

Sergi, 30 Eylül'e Southampton Sanat Galerisi'nde görülebilir.

MOMA'yı kuran 3 kadın koleksiyoner

Abby Aldrich Rockefeller

Lillie Bliss

Mary Quinn Sullivan

MADEN ki kadın koleksiyonerleri konuşuyoruz 20. yüzyılda sanat dünyasını damga vuranlar arasında Amerikalı altı kadın koleksiyonerin isimlerini anmadan olmaz.

Gertrude Vanderbilt Whitney, Peggy Guggenheim, Helen Clay Frick, Lillie Bliss, Abby Aldrich Rockefeller ve Mary Quinn Sullivan.

Saydığım isimler arasında son üç isim MoMA'nın kurucuları.

Bostonlu varlıklı bir tekstil tüccarının kızı olan Lillie Bliss New York'ta modern sanatın ilk koleksiyoncularından. Cezanne, Gauguin,

Modigliani, Seurat, Monet gibi dev isimleri koleksiyonuna dahil eden Bliss, döneminde modern sanatın kabul görmesi için mücadele eden bir isim. Hiçvenmeyen ve MoMA'ya çocuğu gözüyle bakan Lillie Bliss yeni kurulan sanat kurumuna kendi koleksiyonundan 150 eser bağışlıyor.

Abby Aldrich Rockefeller yakın arkadaşı Bliss gibi sanat kurumlarının tutuculuğuna sorgulayan hatta karşı çıkan bir kadın koleksiyoner.

Metropolitan Müzesi, Rockefeller'in 1929 yılında modern sanat bağışını reddetmiş.

1929 MoMA'nın kurulduğu yıl. Varlıklı Rockefeller ailesinin gelini olan Abby Aldrich kendi koleksiyonundan 181 eseri müzeye bağışlıyor.

Eğininde müzeye yüklü bağış yapmasını sağlıyor.

MoMA'nın üçüncü kurucusu Mary Quinn Sullivan, iki arkadaşı kadar varlıklı olmasa da koleksiyonuna Van Gogh, Picasso, Cezanne, Modigliani, Derain gibi isimleri katmayı başarmış.

Sanat öğretmeni olan Sullivan müzenin eğitim programını tasarlayan kişi.

Gertrude Vanderbilt Whitney, New York'taki Whitney Amerikan Sanat

Müzesi'nin kurucusu. Varlıklı bir ailede dünyaya gelmiş ve Auguste Rodin'in atölyesinde gördüğü eğitim sayesinde 1890'ların ünlü heykeltıraşları arasına girmeyi başarıyor.

1907 yılında New York'taki stüdyosunu bir sanat galerisine dönüştürüyor. Daha sonra galeri büyüyor ve bağışladığı 600 eser Whitney Müzesi'nin çekirdek koleksiyonunu oluşturuyor.

Venedik'te kendi adını taşıyan müzesi olan Peggy Guggenheim'gelirsek bohem yaşam tarzını benimsemekle birlikte ve mottosu "her gün bir sanat eserinin al." Mottosundan

anlaşıldığı gibi Peggy Guggenheim varlıklı bir ailenin kızı. New York'taki Guggenheim Müzesi'nin kurucusu Solomon R. Guggenheim'in yeğeni.

Babasının Titanic faciasında kaybetmiş.

Modern sanatı koşulsuzca destekleyen Guggenheim İkinci Dünya Savaşı öncesi Avrupa'da ve Almanya'da Hitler'in dejenerer ilan ettiği sanat ve sanatçıları koruma misyonunu üstleniyor.

New York'a döndüğünde Frida Kahlo, Louise Bourgeois gibi sanatçıları ağırladığı "Bu Yüzyılın Sanatı" adındaki galerisini açıyor. 1948 yılında Venedik'te satın aldığı

'palazzosu'nda 1951 yılından itibaren koleksiyonunu sergilemeye başlıyor. 20. yüzyılda damgalarını vuran kadın koleksiyonerler arasında son isim Helen Clay Frick ailesinden kalan 38 milyon dolar ile bir dönem ABD'nin en zengin kadını. Babasının ölümünden sonra ailesinin zengin koleksiyonunu 'Frick Koleksiyonu' Müzesine dönüştürüyor. Anladığım kadarıyla 20. yüzyılın kadın koleksiyonerleri sanat kurumlarına öncülük yaparken, 21. yüzyılın kadın koleksiyonerleri sanatı yaygınlaştırmaya ve tabana yayılmasına aracılık ediyorlar. Yanılıyor muyum?

